

9 NÁDEJ AKO ČNOSŤ

Úvod¹⁶⁰

Čnosť je trvalá a stála dispozícia konať dobro. Umožňuje človekovi nielen konať dobré skutky, ale aj dávať zo seba samého to najlepšie. Čnostný človek so všetkými svojimi zmyslovými a duchovnými silami smeruje k dobru, ide za ním a volí si ho v konkrétnom konaní (porov. KKC 1803). Ľudské čnosti sú zakorenené v teologálnych čnostiach, ktoré uspôsobujú schopnosti človeka, aby mohli mať účasť na Božej prirodzenosti.

Teologálne čnosti sa totiž bezprostredne vzťahujú na Boha. Robia kresťanov schopnými žiť vo vzťahu s Najsvätejšou Trojicou. Pôvodcom, dôvodom a predmetom teologálnych čností je jeden Boh v troch osobách.

Teologálne čnosti sú základom, dušou a charakteristickou vlastnosťou morálneho konania kresťana. Stvárajú a oživujú všetky morálne čnosti. Boh ich vlieva veriacim do duše, aby sa stali schopnými konať ako jeho deti a zaslúžili si večný život. Teologálne čnosti sú zárukou prítomnosti a pôsobenia Ducha Svätého v schopnostiach človeka. Teologálne čnosti sú tri: viera, nádej a láska (porov. KKC 1813).

9.1 Nádej ako teologálna čnosť

Nádej je teologálna čnosť, ktorou túžime po nebeskom kráľovstve a po večnom živote ako po svojom šťastí, pričom vkladáme svoju dôveru do Kristových prisľúbení a nespoliehame sa na vlastné sily, ale na pomoc milosti Ducha Svätého. „Nechovejte sa držme nádeje, ktorú vyznávame, lebo verný je ten, ktorý dal prisľúbenie“ (Hebr 10,23). Tohto Ducha Boh na nás hojne vylial skrze Ježiša Krista, nášho Spasiteľa, aby sme, ospravedlivení jeho milosťou, boli podľa nádeje dedičmi večného života.

Čnosť nádeje zodpovedá túžbe po šťastí, ktorú Boh vložil do srdca každého človeka, osvojuje si očakávania, ktoré podnecujú činnosť ľudí, očisťujú tieto očakávania, aby ich zamerala na nebeské kráľovstvo, ochraňuje pred malomyselnosťou, je oporou vo chvíľach opustenosti, rozširuje srdce v očakávaní večnej blaženosti. Nadšenie vzbudené nádejou chráni pred egoizmom a vedie k radosť z kresťanskej lásky (porov. KKC 1818).

¹⁶⁰ Porov.: ČIŽMÁR, R.: Seminárna práca. Spišská Kapitula : 2004.

Kresťanská nádej preberá a završuje nádej vyvoleného národa, tá má svoj pôvod a vzor v nádeji Abraháma, ktorý bol v Izákovi obdarený splnením Božích prisľúbení a očistený skúškou obety. „On proti nádeji v nádeji uveril, že sa stane otcom mnohých národov“ (*Rim 4,18*).

Kresťanská nádej sa rozvíja už od začiatku Ježišovho kázania v posolstve blahoslavenstiev. Blahoslavenstvá povznášajú našu nádej k nebu ako k novej zasľúbenej zemi, vyznačujú nádeji cestu cez skúšky, ktoré očakávajú Ježišových učeníkov. Ale pre zásluhy Ježiša Krista a jeho umučenia nás Boh uchováva v nádeji, ktorá nezahanbuje. Nádej je bezpečná a pevná kotva duše, ktorá preniká až tam, kam za nás ako predchodca vošiel Ježiš. Je aj zbraňou, ktorá nás chráni v boji o spásu: „Oblečme si pancier viery a lásky a prilbu nádeje na spásu“ (*1Sol 5,8*). Zabezpečuje nám radosť ešte aj v skúške: „V nádeji sa radujte, v súžení buďte trezliví“ (*Rim 12,12*). Nádej sa prejavuje a živí modlitbou, celkom osobitne modlitbou Otče náš, ktorá je súhrou všetkého, po čom nádej vzbudzuje v nás túžbu (*porov. KKC 1820*).

9.2 Hriechy proti nádeji

Keď sa Boh zjavuje a volá človeka, človek nemôže na Božiu lásku plne odpovedať svojimi vlastnými silami. Musí dúfať, že Boh mu dá schopnosť opätovať jeho lásku a konať podľa prikázaní lásky. Nádej je dôveryplné očakávanie Božieho požehnania a oblažujúceho videnia Boha. Je to aj obava uraziť Božiu lásku a privolať na seba trest (*porov. KKC 2090*).

Hriechov proti nádeji sa týka aj prvé prikázanie, ktorými sú zúfalstvo a opovážlivosť.

V zúfalstve človek prestáva dúfať, že dostane od Boha osobnú spásu, pomoc, aby ju dosiahol, alebo že dostane odpustenie svojich hriechov. Zúfalstvo sa protiví добрote Boha, jeho spravodlivosti – lebo Boh je verný svojim prisľúbeniam – a jeho milosrdenstvu (*porov. KKC 2091*).

Sú dva druhy opovážlivosti: buď človek preceňuje svoje schopnosti (dúfa, že sa môže spasiť bez pomoci zhora), alebo sa opovážlivo spolieha na Božiu všemohúcnosť a milosrdenstvo (dúfa, že dostane Božie odpustenie bez obrátenia a večnú slávu bez zásluhy) (*porov. KKC 2092*).

Proti cnosti nádeje sa dá prehrešiť buď opovážlivým spoliehaním, alebo slabou vôľou. Opovážlivým spoliehaním na Božie milosrdenstvo sa prehrešuje ten, kto si myslí, že mu Boh pomôže aj vtedy, keď sa ľahkomyselne vystaví nebezpečenstvu, ktoré je samo osebe hriechne, v presvedčení, že Boh urobí pre neho zázrak, aby ho zachránil. Rovnako sa opovážlivo prehrešuje ten, kto si myslí, že mu Boh pomôže pri konaní nejakého hriechneho skutku. Boh nemôže byť pomocníkom pri zlom skutku, lebo je svätosť sama, a také čosi sa prieči jeho bytosti. Podobne sa opovážlivo prehrešuje ten, kto hreší na účet Božej dobroty a Božieho milosrdenstva, očakávajúc, že mu Boh toto všetko odpustí a

preto nemieni zanechať hriech. Aj ten, kto čaká na Božiu pomoc tam, kde môže príslušnú vec dosiahnuť aj celkom bežnou prirodzenou cestou, len ak sa chopí práce. Napríklad žiak, ktorý sa neučí na skúšky a myslí si, že mu Boh zázračne pomôže pri skúške.¹⁶¹

Proti viere v Boha sa prehrešuje, kto si zúfa v Božiu dobrotu alebo v Božie milosrdenstvo. Takýto hriech páchal Judáš Iškariocký a páchajú ho aj tí ľudia, ktorí stratili všetku nádej, že im Boh chce a môže pomôcť. Veľmi veľa je takých kresťanov, ktorí urážajú Boha svojou malovernosťou. To sú tí, čo pochybujú o Božej добрote alebo Božom milosrdenstve, a preto si myslia, že ich Boh nevyslyší. Aký je to kresťan, ktorý tvrdí, že verí v Boha, ale mu nedôveruje? Preto môžeme spokojne povedať, že takúto vieru od nás Kristus nežiadal. Ved' on nám zjavil Boha ako najlepšieho Otca. Hovorí o tom podobenstvo o otcovi, ktorý prijíma svojho kajúcneho syna s otvorenou náručou na jeho hrud'. Alebo podobenstvo o stratenej ovečke, ktorú dobrý pastier nájde, a namiesto toho, aby ju potrestal, celý naradostený si ju berie na ramená. Toto podobenstvo Ježiš zakončuje slovami: a tak bude v nebi väčšia radosť nad jedným obráteným hriešnikom, ako nad deväťdesiatimi deviatimi spravodlivými, ktorí nepotrebujú pokánie. A keď ide o Božiu pomoc v materiálnych záležitostiach, Ježiš nám i tu jasne dokazuje Božiu spravodlivosť a starosť o nás, keď hovorí: „Nebud'te ustarostení o svoj život, čo budete jesť, ani o svoje telo, čím sa zaodujete... Pozrite sa na nebeské vtáky: nesejú, ani nežnú, ani do stodôl nezhromažďujú a váš nebeský Otec ich živí. Nie ste vy oveľa viac ako ony? A čo sa tak staráte o odev? Pozrite na poľné ľalie: nepracujú, nepradú a hovorím vám, že ani Šalamún v celej svojej sláve nebol oblečený tak ako jediná z nich. Keď teda Boh oblieka poľnú bylinu, ktorá je dnes tu a zajtra ju hodia do pece, o čo skôr vás, vy maloverní... Váš nebeský Otec predsa vie, že toto všetko potrebujete“ (Mt 6,25-32).¹⁶²

9.3 Nádej je z viery

Viera v Boha i viera Bohu nevyhnutne rodí druhú božskú čnosť: nádej alebo dúfanie. A tam, kde niet viery, niet ani nádeje. Lebo dúfame, že dôvera alebo nádej je cnosť, pomocou ktorej očakávame od Boha svoju večnú spásu a všetky ostatné milosti. A táto naša dôvera alebo nádej sa zakladá na našej viere, že Pán je sama dobrota, vernosť a všemohúcnosť.

Prvý a hlavný predmet našej nádeje je sám Boh, lebo máme nádej, že raz v nebi dosiahneme jeho samého. Ale pretože človek je bytosť, ktorá pozostáva z tela a duše, potrebuje Božiu pomoc nielen pre dušu, ale aj pre telo. Pre dušu potrebuje rôzne milosti a pre telo rôzne časné dobré. Preto máme právo dúfať od

¹⁶¹ Porov.: GUSIČ, J.: *Kristova výzva veľkodušným*. LÚČ. Bratislava : 1994. s.90 - 92.

¹⁶² GUSIČ, J.: *Kristova výzva veľkodušným*. 1994, s. 92 - 94.

Boha i rôzne časné dobrá. No predovšetkým musíme dúfať pre dušu a pre telo len natoľko, nakoľko sám Pán Boh uzná, že ich naozaj potrebujeme.

Cnosť nádeje všetci potrebujeme k spaseniu. Preto sme povinní častejšie si vzbudiť akt nádeje, hlavne v čase skúšky, keď cítime, že potrebujeme Božiu pomoc. Aby naša nádej bola skutočne pravou a skutočnou kresťanskou nádejou, ako nám ju načrtol sám Pán Ježiš, musí mať tieto znaky: musí byť úplná, vytrvalá, pokorná a ponížená. Úplná je vtedy, keď ani na chvíľku nezapochybujeme o Božej добрote a Božej moci, že nám Boh chce a môže pomôcť. Vytrvalá, keď neustávame v modlitbe, ak nás Pán Boh hneď nevyslyší. Činorodá je, keď nás pobáda ku konaniu v presvedčení, že nás bude pri tom sprevádzať Božia pomoc. Pokorná je tá dôvera, v ktorej sa nespoliehame na vlastné zásluhy pred Bohom, ale na Božiu milosť, milosrdenstvo a Božiu dobrotu.¹⁶³

9.4 Psychologický základ nádeje

Život, ktorý rastie, nie je život celý, je rozdelený do časových období. Časti však nemajú zmysel, ak nevidíme celok. K práci, vývoju, pokroku nevyhnutne patrí perspektíva budúcnosti, teda nádeje. Život, ktorý ako rieka plynie v čase, smeruje k budúcemu okamihu, zajtrajšku, musí teda zo zajtrajškom počítať a očakávať ho. Keby prestalo svietiť slnko, ustal by rast v prírode. Nádej je slnkom života ľudí. Právom napísal Dante na bránu pekla, večnej smrti, nápis: „Zanechajte všetku nádej.“ Nádej nemajú tí, ktorí naveky minuli cieľ a už ich šťastie nečaká. V pravom zmysle slova však nažijú v nádeji ani tí, ktorí už dosiahli večnú blaženosť. Ich nádej sa splnila, ich viera dorástla v plné videnie a skúsenosť. Trojica viery, nádeje a lásky patrí k dnešku, k času, k nášmu životu tu na zemi. Vo večnosti len láska neprestáva.

Potrebu v kresťanskom slova zmysle pomáha vysvetliť psychologická úvaha. Vieme dobre, aké dôležité obdobie v živote človeka je tzv. dospelie, perióda, niekedy už od dvanástich, inokedy od štrnástich asi do šestnástich rokov. Vytvára sa nový človek. Pre pochopenie mládeže v tomto veku zostáva stále ešte zaujímavá Mendouceova knižka *Mládencova duša*. Takzvaná kríza mladosti nastáva v okamihu, keď sa začína strácať prostá detská istota konania. Deti totiž nemajú veľké problémy. Ich myslenie zodpovedá tomu, čo je v ich okruhu. I keď zdravý chlapec plače, nepozná beznádejnosť a nedosiahnuteľnosť želania. Budúcnosť je priamočiara, istá. Obdobie dospelie sa začína snením. Začne sa otvárať duševný obzor do veľkých diaľok, rodia sa veľké túžby, želania. Prekvapuje ich nesúrodosť. Čím všetkým sme nechceli byť v dobe dospelie. Štrnásť-ročný chlapec sa nestará o to, že nemôže byť súčasne husľovým virtuózom, leteckým dôstojníkom, politikom, vedcom, básnikom,

---

¹⁶³ Porov.: GUSIČ, J.: *Kristova výzva veľkodušným*. 1994, s. 90 - 92.

podnikateľom, kňazom... Ideálov sa rodí veľa a všetky sa berú vážne. Medzitým však život zostáva vo svojich starých striedmych chodníčkoch. Rodičia nechcú pochopiť, že chalan už nie je malý chlapec a že nie je dieťa tá, ktorej vonku už začínajú hovoriť slečna. Preto sa rodí vzdor proti rodičom, chuť utiecť z domu, z prostredia, ktoré dusí vzlet.

Dospievajúca mládež prežíva vážnejšie, ako si myslia všetci okolo, večný rozpor medzi ideálom a skutočnosťou. V rozporoch sa však žiť nedá. Hľadá sa riešenie. Charakter budúceho človeka sa bude vytvárať podľa toho, ako si rozriešil otázku položenú v mladosti. Riešenia sú vždy osobné, a preto rozmanité. Dali by sa ale približne rozdeliť do štyroch skupín.

Dva prvé typy vylíčil s jemnou satirou Cervantes. Nenapraviteľný idealista je Don Quijote. Aby sa nemusel zriecť svojich ideálov, nechce vidieť svet s jeho skutočnou tvárou. Bojuje proti veterným mlynom. Vidiecke dievča, ktoré iba matne zahliadol, sa mu stane rozprávkovou ideálnou Dulcineou. Naopak, predstaviteľ toho, čomu sa dnes hovorí buržoázna meštiacka povaha, je Quijotov sprievodca Sancho Panza. Ten vidí realitu až príliš dobre, ale práve preto stratil ideály.

S oboma typmi sa stretne v dennom živote. Väčšina ľudí sa s realitou zmieri, uzná, že svet je taký, aký je. Ideály sú im potom dobré na dojímavé predstavy a papierové slávnostné reči, ktorými sa odháňa nuda všedných dní. Idealisti sú dobrí na to, aby básnili. Pre praktický život sú to však stratené existencie.

Všetci idealisti nie sú však prázdni rojkovia. Niektorí sú revolucionármi. Vidia dobre, že svet nezodpovedá ideálom. Prečo by ale nemohli tento svet pretvárať, jeho systém zničiť a nastoliť nový, ideálny poriadok? Zdá sa, že na to stačí iba trocha odvahy. Revolúcia sa môže aj podariť. Horšie ale je, keď sa novoutvorená spoločnosť porovná s ideálmi, ktoré viedli k jej vzniku. Potom sa zistia nové rozpory.

Najväčší úspech v životnom boji máva štvrtý typ, ktorý by sme mohli nazvať eklektikom, mužom výberu. Aj on mal v dobe dospievania veľa ideálov. Skoro si však uvedomil, že všetky sa nedajú uskutočniť. Vybral si z nich preto len jeden jediný a pre ten, ako pre perlu z evanjelia (*porov. Mt 13,45*), obetuje všetko. Stane sa z neho potom slávny muzikant, maliar, objaviteľ, hádam aj svätec, alebo, aj to sa často stáva, stroskotanec. Kto stratí všetko na jednu kartu, buď vyhrá, alebo stratí všetko.

Všetky štyri typy: idealista, meštiak, revolucionár, eklektik majú svoju slabú stránku. Rozpor medzi ideálmi a skutočnosťou sa úplne vyriešiť nedá. Potvrďuje to aj historický vývoj, aj dejiny filozofických škôl. Platón preniesol všetky ideály do „sveta ideí“. Tu na zemi sú len matné tiene všetkého krásneho, vznešeného. Aristoteles neverí ani v ten onen svet ideí. Treba, ako hovorí, uznať

svoju obmedzenosť a uspokojiť sa s málom. Dá sa to porovnať s indickým príslovím: „Pre malého človeka je jediné šťastie, že netúži po veľkom“. Apoštol Pavol charakterizuje všetky národy ako tie, ktoré „nemajú nádeje“. Jedine židom sa dostalo „prísľubov“. Naplnením týchto prísľubov je Kristus. To však vyjadruje plnosť kresťanskej nádeje.

V Kristovi sú stelesnené všetky ideály. Všetko dobro, všetka pravda, všetka krása. Tí z cirkevných otcov, ktorí vyrástli v platónskych školách, stotožnili večné Božie Slovo so svetom ideí v nadzemskej hviezdnej ríši. To Slovo sa však stalo telom a prebývalo medzi nami (*porov. Jn 1,14*) a znova príde na konci vekov v plnej sláve a jeho kráľovstvu nebude konca. Z toho vyplýva, že všetky pravé ideály, o ktorých sníva duša mladých ľudí, sa už začali uskutočňovať v tomto svete a príde iste deň, keď zmizne úplne rozpor medzi nimi a viditeľnou skutočnosťou.

Podľa Solovieva je hlavným predmetom kresťanskej nádeje vzkriesenie z mŕtvych. Iba to dáva skutočný zmysel práci, obetiam tohto života. Prísľubom vzkriesenia sa líši kresťanstvo od všetkých ostatných náboženstiev. Tie sľubujú len život „iný“, náhradu za stratený. Kristus nám však zaručil návrat na túto zem v oslávenom tele, znovunájdenie strateného raja, večné šťastie s Nebeským Otcom, ale i tu na zemi. Cnosť nádeje teda patrí nevyhnutne k nášmu náboženskému vyznaniu. Viera bez nádeje by bola iba jednou z krásnych teórií na prebudovanie sveta, ktoré strácajú svoju cenu tým, že sú neuskutočniteľné.

9.5 Predmet našej nádeje

Niečo všetci očakávame, máme teda nádej. Často sa však sklame, naša nádej sa stala márnou. V čo dúfa kresťan, aby sa nesklamal? Apoštoli, ktorí sa pridružili k Ježišovi z Nazaretu, dúfali, že sa dožijú dňa, v ktorom sa obnoví izraelské kráľovstvo. Dosvedčujú to dvaja učeníci idúci do Emauz (*porov. Lk 24,13*). Tí totiž Kristovou smrťou nádej stratili, preto ich nesmierne potešilo zjavenie zmŕtvychvstalého Krista. Na posilnenie nádeje všetkých ostatných učeníkov sa ozvali pri nanebovstúpení Pána na Olivovej hore hlasy anjelov: Tento Ježiš, ktorý bol od vás vzatý do neba, príde tak, ako ste ho videli do neba odchádzať (*Sk 1,11*). Nádej prvých kresťanov sa prejavila v kratučkej modlitbe: Maran Atha, príď, Pane Ježišu (*porov. Zjv 22,20*). V ten deň, ako i my veríme, sa uskutoční Božie kráľovstvo.

Teológia preto vyjadruje predmet kresťanskej nádeje stručnou formulou, ktorá má hlboký význam: celý Kristus. Príde teda na svet znovu Ježiš, s ním potom aj všetko to, čo s jeho príchodom súvisí, t. j. svätosť a oslava Cirkvi, víťazstvo pravdy, uskutočnenie všetkých pravých ľudských ideálov, stvoriteľských a vykupiteľských Božích plánov. Nádej posilňuje vieru ako vlaha mladé osivo.

Ideál sa stáva hmlistou vidinou v okamihu, keď prestane dúfať v jeho uskutočniteľnosť. Tým by sa stalo i kresťanstvo bez cnosti nádeje.

Svätý Tomáš Akvinský hovorí, že jediný pravý predmet našej nádeje je večná blaženosť v Bohu. „Nemáme teda dúfať v nič menšieho, než je on sám. Jeho dobrota, ktorá udeľuje dobré veci tvorstvu, nie je nič menšie, než jeho bytosť sama. Preto vlastný a hlavný predmet nádeje je večná blaženosť. Toto tvrdenie podporuje sv. Tomáš dvoma dôvodmi.

1. Každý darca dáva to, čo zodpovedá jeho vlastnostiam. Od Boha večne blaženého čakáme iba večné šťastie.
2. Požiadavky našej vôle sú neobmedzené, preto by sa trvale s iným darom ani uspokojiť nemohla. Večné šťastie nie je iba dar Boží. Je takisto plodom ľudských zásluh. Musíme teda dúfať i v to, že sa mi naskytne dosť príležitostí a možností, aby som si tie zásluhy získal. Sv. Tomáš rozlišuje prvotný a hlavný predmet nádeje, ktorým je večná blaženosť a druhotný predmet, teda všetko to, čo v živote treba, aby sme dospeli k spásu.¹⁶⁴

9.6 Nádej v Boha a v úspech našej práce

Kresťanstvo teda buduje v pravom zmysle slova „svet budúcnosti“. Stručne je to vyjadrené v slovách: Verím v odpustenie hriechov, vo vzkriesenie tela a v život večný. Budúcnosť však môže byť časovo ďaleká alebo blízka, na konci vekov, alebo ešte v čase. Uskutočnenie kresťanského ideálu sa javí teológom, ktorí sa púšťajú dohadov, v rozličnej perspektíve. Niektorí majú na mysli postupný rast horčičného zrnka (*Mt 13,31*), Cirkvi, až kým nenáhliavo a postupne dorastie, stane sa stromom a v jeho tieni sa ocitne celá zem. Iní majú na mysli skôr predobraz Starého zákona a pozemského života Spasiteľa. Uskutočneniu starých prísľubov predchádzajú rozvaliny jeruzalemského chrámu; svetlé Kristovo vzkriesenie tvorí protiklad k zdanlivej beznádejnosti Kalvárie. Podľa toho by sme nemali tu na zemi príliš očakávať zlepšenie situácie, skôr katastrofálne sklamanie, v ktorých sa osvedčujú verní. Neostáva iné, len ponechať dohady budúcnosti. V prítomnom čase však má zmysel predovšetkým jedna črta kresťanskej nádeje: pevné presvedčenie o účinnosti ľudského snaženia a našich normálnych prostriedkov kresťanského života na dosiahnutie cieľa.

Nikto nemôže pochybovať o tom, že sa má naša nádej opierať len o Boha. Neradno však odvodzovať z tejto pravdy hneď unáhlené závery pre praktický život. Ľahko sa totiž prenášajú lacné povrchné vzdychy, ako napr.: „Len Boh sám nám pomôže z tejto ťažkej situácie! Panna Mária jediná nás vyslobodí!“

---

¹⁶⁴ Porov.: ŠPIDLÍK, T.: *Pramene svetla*. Trnava : SSV, 2000, s. 56 - 57.

Tak ako znejú, sú tieto zvolania bezpochyby zbožné. Keď sa však dívame na osobu toho, kto ich hovorí, prideme ľahko do pokušenia odpovedať spôsobom na pohľad veľmi bezbožným. Po jednom takom kázaní prehodil jeden z poslucháčov: „Ani Pán Boh, ani Panna Mária nebudú miesto nás umývať podlahu kostola, keď je špinavá. Niečo musíme urobiť i my sami!“

Vieme, že nie je ľahká teologická otázka Božej činnosti a ľudskej spolupráce. Prakticky sa však musíme riadiť radou sv. Ignáca z Loyoly: „Modlite sa, ako keby všetko záviselo od Boha, ale pracujte, ako keby všetko záležalo iba na vás!“ Najtesnejšie spojenie Božej a ľudskej činnosti sa prejavuje vo sviatostiach. Vieme, že iba Boh sám môže odpustiť hriech. A predsa kľakáme ku spovednici a žiadame rozhrešenie od kňaza. Pevne totiž dôverujeme, že Boh pôsobí v kňazských slovách a že sú účinné, aby sa Božia činnosť uskutočnila. Boh však pôsobí v každom dobrom skutku, i keď nie takým neomylným spôsobom ako vo sviatostiach. Preto veríme a musíme dúfať, že sú účinné, že majú zmysel, že ani jeden z nich nie je nadarmo. Všetky sú ako pevný kameň na stavbe ideálov Božieho kráľovstva. Túto pevnú nádej v život, v zmysel pozemského lopotenia, treba zdôrazňovať zvlášť dnes, keď ľudia tak ľahko prestávajú veriť, že má zmysel žiť.¹⁶⁵

9.7 Okolnosti, v ktorých zvlášť treba posilňovať nádej

1.) *V snahe o dokonalosť.* Novicom rehoľných spoločností, mladým bohoslovcom sa často zdá, akoby svätosť bola na dosah ruky. Prvé nadšenie je ako dobrý vietor do plachiet. Potom však príde tíšina, búrka, víchor, ktorý ženie naspäť. A predsa sú do dokonalosti povolani všetci (*porov. Mt 5,48*).

2.) *Pri modlitbe.* Modlitba sa totiž nestáva účinnou množstvom slov, ale dôverou. Ak budete mať vieru ako horčičné zrnko a poviete tomuto vrchu: „Prejdi odtiaľto ta!“ - prejde. A nič vám nebude nemožné (*Mt 17 20*).

Zdá sa však, že práve táto dôvera je neľahká. Svätý Gregor sa pýta, či treba urobiť Bohu nejaký sľub, ak si chceme naozaj niečo vymodliť. Je presvedčený, že taký sľub je dobrá vec. Nie je to preto, že by sa Boh dal akoby obmäkčiť sľúbeným darom, to by bolo smiešne. My sami však cítime väčšiu dôveru, keď niečo Bohu sľúbime, máme pevnejšiu nádej, že dosiahneme to, o čo žiadame. Každé posilnenie nádeje potom modlitbe prospieva.

3.) *V okolnostiach, keď nás zmáha malomyselnosť.* List Hebrejom (6,19) prirovnáva nádej ku kotve. Pre námorníkov starých ľahkých člnov bola kotva posledným zabezpečením, keď vlny člnom príliš zmietali. Zmysel toho obrazu je zrejmý. Sú okamihy, keď sila človeka je len v nádeji, ktorú ani nemôže nahlas vysloviť (*In silentio et spe fortitudo mea, píše Balbín po Bielej hore*). Boh sám očisťuje

¹⁶⁵ Porov.: ŠPIDLÍK, T.: *Pramene svetla*. 2000, s. 59 - 60.

našu nádej tým, že dopúšťa sklamaní, neúspechy, stavy citovej beznádejnosti. U mystikov sa tieto stavy prejavujú trýznivou bolesťou. Podľa sv. Jána z Kríža sú duševné skleslosti zavinené často tým, že Božie svetlo preniká do duše, ktorá nie je doposiaľ dokonale očistená. Tieto stavy však dávajú príležitosť na hrdinský postoj, na dôveru v jediného Boha.

4.) *V pokušeniach, keď sa bojíme, že podľahneme.* Moderný lekár a psychológ, ktorý prednáša v Ríme, sa zaoberal otázkou zlých návykov oblasti šiesteho prikázania. Prišiel k záveru, že sú nevyliciteľné iba dovedy, kým «pacient» sám neverí, že sa môže hriechu vyhnúť, kým vraví: «Rád by som, ale... » Istota je najlepšia opora pri chôdzi po lane. V mravnom živote nám túto istotu chce dať Boh, i keď si máme byť dobre vedomí svojich slabostí. „Prestaňme však,“ píše Mons. Gray, „vypočítavať Bohu dlhý monotónny rad našich nehodností, úbohostí iba preto, aby sme si sami pred sebou ospravedlnili nepokoj a neistotu, ktorú v sebe nosíme.“

Boh posilňuje niekedy našu nádej zvláštnym spôsobom. Dáva nám už tu na zemi určité znaky svojej priazne. Všeobecne im hovoríme útechy. Prídu okamihy, keď všetka neistota mizne, a vtedy by sme boli schopní a ochotní i zomrieť, pretože sa nám vidí, že nebo je pre nás otvorené. Niektorí svätci mali i zvláštne videnie, v ktorom ich sám Kristus Pán ubezpečoval o svojej láske k nim. Nikto nemá takými zvláštnymi Božími darmi pohrdať, pretože sú zvláštnym posilnením. I trom apoštolom sa ich dostalo na vrchu Tábor, aby boli lepšie vyzbrojení na prijatie skúšky. Avšak, naopak, všetci učitelia duchovného života varujú pred vyhľadávaním útech a ešte viac pred túžbou po videniach a zjaveniach. Kresťanská nádej hľadá do budúcnosti, na niečo, čo ešte len od Boha očakáva. Kto hľadá útechy, ten sa chce tešiť z prítomnosti. Do istej miery akoby odhadzoval to, čo činí kresťanskú nádej takou vzácnou, teda plnú dôveru v Boha i v neistote.¹⁶⁶

Záver

Môžeme teda dúfať v nebeskú slávu, ktorú Boh prisľúbil tým, čo ho milujú a plnia jeho vôľu. Každý z nás má vo všetkých situáciách dúfať, že s Božou milosťou „vytrvá do konca“ (Mt 10,22) a dosiahne nebeskú blaženosť ako večnú odplatu od Boha za dobré skutky vykonané s Kristovou milosťou. V nádeji sa Cirkev modlí, „aby boli všetci ľudia spasení“ (1Tim 2,4), a vrúcne túži po spojení s Kristom, svojím Ženíchom v nebeskej sláve (porov. KKC 1821).

---

¹⁶⁶ Porov.: ŠPIDLÍK, T.: *Pramene svetla*. 2000, s. 61 – 62.